

I. ÜNİTE

YERLEŞME VE DEVLETLEŞME SÜRECİNDE SELÇUKLU TÜRKİYESİ

1. ÜNİTE

YERLEŞME VE DEVLETLEŞME SÜRECİNDE SELÇUKLU TÜRKİYESİ

ANADOLU'YA YÖNELİK TÜRK GÖÇLERİ

- XI.yüzyılın başlarında Oğuz Yabgu Devleti'nin yıkılmasından sonra, daha çok hayvancılıkla geçimlerini sağlayan Oğuz Türklerinin büyük bir kısmı, (kuraklık, salgın gibi tabii olaylar ve Kıpçakların baskıları, Moğol asıllı Karahitayların saldırıları) yüzünden Horasan'a göç etmek zorunda kalmışlardı.
- Horasan'a gelen Oğuz Türkleri, bölgenin iki büyük siyasi gücü olan Karahanlılar ve Gazneliler arasında sıkışıp kaldılar.
- Selçuk Bey'in torunları Tuğrul ve Çağrı kardeşler, Oğuz Türklerine daha elverişli yerler bulabilmek

için Anadolu'ya keşif seferleri düzenlemeye karar verdiler.

- **XI. yüzyılda Anadolu'ya yapılan ilk Türk akınları yerleşmeden ziyade daha çok keşif ve ganimet elde etme amacı taşıyordu.**

OĞUZLAR NEDEN ANADOLU'YA AKINLAR DÜZENLEDİ?

- Anadolu'nun **İpek Yolu üzerinde yer alması**,
- **Asya ile Avrupa'yı birbirine bağlayan bir konum**da olması,
- **Üç tarafının denizlerle çevrili olması**,
- **Verimli topraklara** sahip olması,
- **İklim ve bitki örtüsü**nün Türklerin yaşamasına uygun olması,
- İslamiyet'in etkisiyle **cihat ve gaza geleneği**nin benimsenmesi
- **Bizans İmparatorluğu'nun siyasi yönden zayıf durumda olması** Oğuzların Anadolu'ya akınlar yapılmasında etkili olmuştur.

ANADOLU'YA TÜRK GÖÇLERİ

- Büyük Selçuklu Devleti'nin resmen kurulmasıyla, **Anadolu'ya yönelik Türk akınları belirli bir sistem hâlinde yapılmaya başlandı.**
- **Bu akınların amacı**, Bizans'ın direncini kırma, fetih ve yerleşme hareketlerine yönelikti.
- Türklerle Bizans İmparatorluğu arasında yapılan **Pasinler Savaşı'nın kazanılması** ile **Oğuz Türkleri, Bizans sınırına yığılmış, önemli kale ve üsleri ele geçirmişlerdi.**
- **1071 Malazgirt Savaşı'ndan sonra** kısa bir süre içerisinde **Anadolu'nun büyük bir kısmı Türklerin eline geçti.**
- **Malazgirt Savaşı'ndan sonra kurulan ilk Türk beylikleri ve Türkiye Selçukluları ile Anadolu'da Türk hâkimiyeti kalıcı hâle geldi.**
- Oğuz Türklerinin önce Horasan'a daha sonra da Anadolu'ya yapmış oldukları ilk göç dalgasının sebep ve sonuçları göz önüne alındığında, Türklerin ilkel göçebe bir anlayışla sahip olmadıkları, aksine, kendine has yüksek bir kültür ve medeniyete sahip oldukları görülür.

TÜRKLERİN ANADOLU'YU YURT EDİNMELEİNİ KOLAYLAŞTIRAN ETMENLER

- **Bizans İmparatorluğunda sık sık taht kavgaları yaşanıyordu.**
- Ermeni ve Gürcülerle sık sık yaşanan siyasi sorunlar Bizans İmparatorluğunu yıpratmıştı.
- Bizans-Sasani savaşları yüzünden **Anadolu tahribata uğramış, halkın can ve mal güvenliği kalmamıştı.**
- **Ticaret yolları güvenliğini kaybetmiş, tarımsal üretim iyice azalmıştı.**
- **Anadolu'da yaşayan Ermeniler, Süryaniler ve Rumlar ise Bizans'ın ağır vergilerinden ve baskılarından bunalmışlardı.**
- **Anadolu'da tam bir otorite boşluğu vardı.**

ANADOLU'DA KURULAN İLK TÜRK BEYLİKLERİ

- **Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'ya yönelik fetih hareketleri hızlandı.**
- Bunda Büyük Selçuklu Hükümdarı **Alp Arslan'ın fethedilen bölgeyi fetheden komutana kılıç hakkı olarak vermesi** de etkili oldu.
- Başlangıçta Büyük Selçuklu Devleti'ne bağlı olan komutan ve beyler, zamanla Büyük Selçuklu otoritesinin zayıflamasından faydalanarak bağımsız hareket etmeye başladılar.

DANIŞMENTLİLER (1080-1178)

- Danişment oğlu Gümüştekin Ahmet tarafından Sivas merkez olmak üzere Orta Anadolu'da kuruldu (1080).
- Beyliğin sınırları zamanla Tokat, Niksar, Amasya, Çankırı, Çorum, Kastamonu, Kayseri, Elbistan ve Malatya illerini içine alacak şekilde genişledi.
- **Ahmet Gazi, Türkiye Selçuklu Hükümdarı I. Kılıç Arslan ile Haçlı ordularına karşı savaştı.**
- **Emir Gazi; Haçlılara, Bizanslılara ve Ermenilere karşı girdiği mücadelelerde başarılı oldu.**
- Türkiye Selçuklu Hükümdarı II. Kılıç Arslan Danişmentlilere son verdi.
- **Danişmentli eserleri: Tokat'ta Yağbasan Medresesi (Anadolu'nun ilk medresesi),** Kayseri'de Ulu Cami , Amasya'da Hilafet Gazi Kümbeti 'dir
- **Danişment Gazi Destanı'nda Türklerin Anadolu'yu yurt tutma çabaları ve kahramanlıkları anlatılır.**

SALTUKLULAR (1072-1202)

- Beyliğin merkezi Erzurum'dur.
- Kurucusu, Alp Arslan'ın komutanlarından Ebu'l Kasım Saltuk'tur.
- Gürcülerle mücadele etmişlerdir.
- **Haçlı Seferleri esnasında Türkiye Selçuklu Devleti'ne destek vermişlerdir.**
- **Saltuklulara ait önemli eserler:** **Erzurum'daki Kale Camisi, Tepsi Minare,** Ulu Cami, Üç Kümbetler ve Tercan'daki **Mama Hatun Kümbeti**

MENGÜCEKLİLER (1080-1228)

- Mengücek Gazi tarafından Erzincan, Kemah, Divriği ve Şebinkarahisar dolaylarında kuruldu.
- Erzincan ve Divriği kolu olmak üzere ikiye ayrıldı.
- Türkiye Selçuklu Hükümdarı I. Alâeddin Keykubat, Erzincan koluna son verdi.
- Divriği kolu ise Türkiye Selçuklularına bağlı olarak varlığını sürdürdü. 1228'de tamamen bu devlete katıldı.
- **Mengücekliler'in önemli eserleri arasında Divriği Ulu Cami (UNESCO Dünya miras listesinde)** ve Sitte Melik Kümbeti yer almaktadır.

ARTUKLULAR (1102-1231)

- Artuk Bey'in ölümünden sonra oğulları İl Gazi ve Sökmen Diyarbakır'a geldiler. Bu bölgede Artukoğullarını kurarak üç koldan yönetim sürdürdüler (1102).
- Bu kollar,
 - Hısnıkeyfa (Hasankeyf) Artukluları, • Mardin Artukluları ve
 - Harput Artuklularıdır.
- **Artuklular, Eyyubi Devleti ile ittifak yaparak Haçlı Seferleri'ne karşı; Türkiye Selçuklu Devleti ile ittifak yaparak Bizans'a karşı başarılı mücadeleler verdiler.**
- Diyarbakır'daki Ulu Cami, Mardin'de Zinciriye ve Mesudiye medreseleri, Ulu Cami, Babüsür Camisi ve Batman Çayı üzerindeki Malabadi Köprüsü önemli eserleridir.
- Dünyanın ünlü fizikçileri arasında gösterilen El-Cezeri bu dönemde önemli bilimsel çalışmalarda bulundu. El-Cezeri'nin ilk robotu yapıp çalıştırdığı kabul edilir.

ÇAKA BEYLİĞİ (1081-1093)

- **İlk Türk denizcisi olarak kabul edilen Çaka Bey** Bizans'a karşı başarılı mücadeleler sergiledi.
- İzmir'e gelerek burada kendi adıyla beyliğini kurdu.
- **İstanbul'u kuşatmak için Peçenek Türkleri ve Türkiye Selçuklu Devleti ile ittifak oluşturdu.**
- Bizans'ın oyununa gelen I. Kılıç Arslan, Çaka Bey'i öldürttü.
- Bu karışıklıktan yararlanan Bizans, İzmir'i yeniden ele geçirerek Çaka Beyliği'ne son verdi (1093).

DİĞER TÜRK BEYLİKLERİ

- Sökmenliler (Ahlat Şahlılar) (1100-1208): Van, Erciş, Tatvan, Muş
- İnanç Oğulları (Lâdik Beyliği) (1261-1368): Denizli, Lâdik
- Dilmaç oğulları (Togan Arslanoğulları) (1085-1394): Bitlis, Erzen
- İnal Oğulları (1098-1183): Diyarbakır, Ergani
- Tanrıvermişoğulları (1081 - 1093): Efes
- Çubuk Oğulları (1085-1213): Harput

TÜRKİYE SELÇUKLU DEVLETİ'NİN KURULUŞU(1077-1308)

- Kurucusu, Selçuklu soyundan (Oğuzların Kınık Boyu) **Süleyman Şah**'tır.
- Alp Arslan Dönemi'nde Anadolu fetihlerine katılan Süleyman Şah, **Bizans'taki karışıklıklardan yararlanarak 1075 yılında İznik'i fethetti.**
- Ancak bir süre **kardeşi Mansur'un çıkardığı ayaklanma ile uğraştı.**
- Bu olaylardan sonra Melik Şah gönderdiği bir fermanla Anadolu Sultanlığını Süleyman Şah'a verdi.
- Böylece İznik merkez olmak üzere Türkiye Selçuklu Devleti kurulmuş oldu (1077).

Süleyman Şah, Halep'i de almak isteyince Suriye Selçuklu Sultanı Tutuş ile arası açıldı.

- Halep civarında yapılan savaşı Süleyman Şah kaybetti ve savaş meydanında öldü (1086).

I. Kılıç Arslan Dönemi (1092-1107)

- Süleyman Şah'ın vefatı ile bozulan devlet düzenini sağladıktan sonra Bizans üzerinde baskı kurdu.
- Bu sırada Çaka Bey de İstanbul'u kuşatma planları yapıyordu.
- Çaka Bey'in daha fazla güçlenmesinden çekinen I. Kılıç Arslan, Bizans'ın oyununa gelerek Çaka Bey'i öldürttü.
- Haçlı ordularının Anadolu'ya doğru ilerlediği haberini aldı.
- İznik'e gelerek şehri savunmaya başladı.
- Kalabalık Haçlı kuvvetleri karşısında İznik'i terk ederek devletin merkezini Konya'ya taşıdı.

I. Mesut Dönemi (1116-1155)

- Mesut, Konya civarında Bizans ordusunu ağır bir yenilgiye uğrattı.
- Bu arada II. Haçlı ordusunun Anadolu'ya doğru ilerlediğini öğrenince Bizans'la antlaşma yapmak zorunda kaldı.
- Antlaşmaya göre Antalya ve çevresindeki bazı yerler Bizans'a bırakıldı.

II. Kılıç Arslan Dönemi (1155-1192):

- Haçlı Seferleri'nin Anadolu'da yarattığı otorite boşluğundan faydalanan Bizans İmparatoru Manuel Komnenos, Türkleri Anadolu'dan tamamen atmak için harekete geçti.
- **Miryokefalon Savaşını Türkiye Selçuklu Devleti kazandı (1176).**

Miryokefalon Zaferi sonucunda:

- Bizans'ın Anadolu'yu Türklerden geri alabilme umutları sona erdi.
- **Anadolu kesin olarak Türk yurdu oldu. Bu tarihten sonra Anadolu'ya Türkiye denmeye başlandı.**
- Türklerin batıya ilerleyişi hızlandı. Batı Anadolu'da Türk nüfusu arttı.
- Anadolu'daki ticaret yollarının denetimi büyük ölçüde Türkiye Selçuklu Devleti'ne geçti.

BOY BİRLİĞİNDEN DEVLETLEŞMEYE

- Boylar hâlinde yaşayan Oğuz Türkleri boy birliği ya da beylik gibi geçici siyasi çatılar altında bir araya gelme alışkanlığına sahiplerdi.
- Her boyun başında da “bey” unvanı taşıyan bir başkan vardı. Her boyun kendine özgü bir damgası vardı.
- Her boy kendi beyinin başkanlığında sosyal, ekonomik ve idari bir teşkilata sahipti.
- **Oğuz boylarını bir araya getirip birleştiren boy beyi ise genelde kağan olurdu.**
 - Oğuz boyları, I. ve II. Kök Türk Devleti’nin kurulmasında önemli rol oynadılar.
- Kök Türklerin yıkılmasından sonra bir süre bağımsız hareket eden Oğuzlar, Uygurların hâkimiyetine girdiler.
- Uygur Devleti’nin yıkılmasından sonra Oğuz Yabgu Devleti’ni kurdular.
- Oğuz Yabgu Devleti’nin son dönemlerinde bu devletin subaşı olan Selçuk Bey, Oğuz Yabgusu ile anlaşmazlığa düştü.
- Kendisine bağlı Kınık boyu ile Cend Bölgesine göç etti (960).
- Burada boyu ile Müslümanlığı kabul etmelerinden sonra Oğuzlara Türkmen denildi.
- Sonraki dönemlerde Selçuk Bey’in torunları Tuğrul ve Çağrı Beylerin önderliğindeki Oğuz Türkmenleri Horasan’da Büyük Selçuklu Devleti’ni kurdular.
- Daha sonraki dönemlerde ise Türkiye Selçukluları Anadolu’da, Osmanlı Devleti ise Anadolu ve Rumeli’de devletleşme sürecini devam ettirdiler.

TÜRKİYE SELÇUKLULARINDA DEVLET YÖNETİMİ

- Türkiye Selçuklu Devleti, Büyük Selçuklu Devleti’nin idari yapısını ve ordu teşkilatlanmasını örnek aldı.
- **Devletin başında Selçuklu ailesinden gelen bir “sultan” bulunurdu.**
- Sultan unvanı yanında hükümdarlar “**Keyhüsrev, Keykavus, Keykubat**” gibi Farsça unvanlar da kullanırlardı.
- **Devlet hükümdar ailesinin ortak malı olarak kabul edilir ve şehzadeler arasında paylaştırılırdı.**

- Devlet işleri **“Divân-ı Saltanat”ta (Büyük Divân)** görüşülürdü. Her türlü konu divanda değerlendirilerek karara bağlanırdı.
- Hükümdarın çocuklarına **“şehzade”** denir; şehzadeler, devlet tecrübesi kazanmaları amacıyla küçük yaşlarda vilayetlere gönderilirdi.
- Şehzadelerin yanına **“atabey”** denilen tecrübeli devlet adamları verilirdi.
- Hükümdar tarafından veliaht ilan edilen şehzade ya merkezde durur ya da merkeze yakın bir vilayete gönderilirdi.
- Ülke idari yönden eyaletlere ayrılmıştı.
- Eyaletlerin başında **“emir”** denilen askerî vali bulunurdu.
- Önemli eyaletlere şehzadeler **“melik”** unvanıyla atanırlardı.
- Şehirlerin güvenliğinden **“sübaşılar”** sorumluydu.
- **Bizans ve Ermeni sınır bölgelerini ise “Uç Beyleri” yönetirdi.**
- Uç beyleri sınırları korumanın yanında, düşman ülkelere akınlar düzenler, sultan ile sefere çıkarlardı.

TÜRKİYE SELÇUKLULARINDA ORDU

Hassa askerleri : **Hükümdarın sürekli yanında bulunan atlı ve yaya askerlerdi.** Üç ayda bir devletten maaş alırlardı.

Sipahiler(İkta askerleri): **Tamamen Türklerden oluşan askerlerdi. Maaş yerine İkta (dirlik) denilen tımarları alan sipahiler genelde atlı birliklerdi. Savaş zamanı İkta sahibi ile birlikte orduya katılırlardı.**

Türkmenler: **Uç bölgelerinde her an savaşa hazır durumda bulunan birliklerdi.**

Devlete bağlı beylik askerleri: İhtiyaç duyulduğu zaman savaşa davet edilirdi.

Donanma: **Donanma komutanlarına “reisü'l-bahr” denirdi.**

SOSYAL HAYAT

- 1176 Miryokefalon Zaferi ‘den sonra başta başkent Konya olmak üzere Aksaray, Sivas, Erzurum Kastamonu, Sinop, Alanya, Antalya gibi şehirlerde imar faaliyetleri başladı.
- **Fethedilen bölgelere Türkmenler iskân edilerek Anadolu’nun Türkleşme ve İslamlaşma süreci hızlandı.**
- **Türkiye Selçuklularının uyguladığı adil ve hoşgörülü politika sayesinde Anadolu’daki Ermeniler, Rumlar, Gürcüler ve diğer gayrimüslim topluluklar rahat ve huzurlu yaşadılar.**
- Türkiye Selçuklularında sosyal tabakalaşma yoktu.

HALK

Şehirliiler: Askerler, devlet memurları, ilmiye sınıfı, esnaf, zanaatkârlar ve şehir halkından oluşurdu. Esnaflar Ahilik teşkilatına bağlıydı.

Ahilik, şehirlerdeki esnaf ve zanaatkârların sosyal ve ekonomik yönden teşkilatlanmalarını sağlamıştır. Ahi teşkilatının başında “Ahi Baba” adı verilen bir yönetici bulunurdu. Ahilik meslek kuruluşu olduğu kadar aynı zamanda kültür, inanç, yiğitlik ve ahlaki değerler taşırdı.

Köylüler: Köylerin başında köy kethüdası bulunurdu. Köylüler, tarım ve hayvancılıkla uğraşırlardı.

Konar-göçerler: Genelde hayvancılıkla uğraşırlardı. Kendilerine ait yaylak ve kışlakları vardı. Devlet, konargöçerleri uç bölgelerine iskân ederek onların yerleşik hayata geçmelerine ön ayak olurdu.

EKONOMİK HAYAT VE İKTA SİSTEMİ

- Tarımı geliştirmek için su kanalları yaptırıldı. İkta sistemi ülke genelinde yaygınlaştırıldı
- Din ve ırk ayrımı yapmaksızın köylüye gübre ve tohum yardımı yaptılar.

İkta Sistemi

- **Mülkiyeti devlete ait olan mirî araziler** meliklere, emirlere ve valilere hizmet karşılığı verilirdi.
- **Arazi iyi şletildiği sürece** verilen kişide kahr ve miras olarak bırakabilirdi. • **Araziyi c yıl boyunca şletemeyen kişilerden tarlanın şletme hakkı geri alınırdı.**
- İkta sahipleri kendilerine verilen araziler üzerinde asker beslemekten ve bu askerlerin eğitimini sağlamaktan sorumluydu.
- **İkta sistemi sayesinde devlet**, bütçeden para ayırmadan asker yetiştirmiş, tarım arazilerinin sürekli şlenmesini sağlamış, taşrada devlet otoritesi sağlanmış, toprak gelirleriyle memur maaşları karşılanmış ve İktalarda savaşa hazır askerler yetiştirilmiştir.

EKONOMİK HAYAT

- Anadolu'dan geçen **İpek yolu ticaretin gelişmesini** sağladı.
- Türkiye Selçukluları Sinop, Samsun, Alanya, Antalya gibi önemli liman şehirlerine sahip olunca deniz ticaretine büyük önem verdiler.
- **Ticaret yollarının gzerghları üzerine kervansaraylar** inşa ettiler. • Kervansaraylara gelen misafirlerin ihtiyaçlarını ücretsiz karşıladılar.
- Ayrıca Kervanları zarar gören tüccarların zararlarını karşılamaya yönelik bir çeşit **sigortacılık sistemi** geliştirdiler.
- şehir merkezlerinde arşı ve pazarlara yakın yerlere **han veya kapalı çarşılar kurarak esnaf ve tüccarlara kolaylık sağladılar.**
- Konya, Sivas, Kayseri, Malatya, Erzincan başlıca sanayi merkezleriydi.
- Erzurum ve Sivas gibi merkezlerde çeşitli silahlar üretilirdi.

BİLİM HAYATI

- Nizamiye Medreselerindeki eğitim geleneğini Anadolu'ya taşıdılar.
- nemli şehir merkezlerine medreseler, kütüphaneler kurdular.

- Bu medreselerde dinî eğitimin yanında tıp, matematik, astronomi, fizik gibi alanlarda eğitim verildi.
- Darüşşifalar (hastaneler) inşa ettiler.
- Bu Darüşşifalarda tıp eğitimi de verdirerek birçok tabip (doktor) yetişmesini sağladılar.
- 1205'te Kayseri'de Türkiye Selçukluları Dönemi'nde yaptırılan en önemli darüşşifa, "Gevher Nesibe Darüşşifasıdır."
- Türkiye Selçuklularının ilk tıp okulu olan Gevher Nesibe Darüşşifası, XIX. yüzyıla kadar eğitim faaliyetlerini sürdürmüştür.

Kültürel Hayat

- XIII. yüzyıl başlarında Konya'da Mevlâna Celaleddin-i Rumi Allah ve insan sevgisini işleyen şiirler yazdı.
- Muhyiddin Arabi, Sadrettin Konevi ile Necmeddin Razi tasavvuf alanında önemli çalışmalarda bulundular.
- Yunus Emre Türkçe tasavvufi şiirler yazdı.
- Ünlü tarihçilerinden İbn-i Bibi yazdığı eserlerle hükümdarlar ve devlet yönetimi hakkında önemli bilgiler verdi. • Sivas ve Konya'da dokunan kumaş ve halılar Avrupa hükümdarlarına hediye olarak gönderilirdi.
- Müzik alanında ise Mevlevi ve Ahi zaviyelerinde tasavvuf müziği, dergâhlarda kopuz eşliğinde söylenen Dede Korkut Hikâyeleri, sultanlar için belli günlerde sarayda çalınan bandolar vardı.
- Türkiye Selçukluları Dönemi'nde süsleme sanatları kabartma, minyatür, oymacılık, çinicilik oldukça gelişti.
- Devletin simgesi olan çift başlı kartal resmine, ev ve kale duvarları, camii girişleri gibi yerlerde sıkça rastlamak mümkündür.

Türkiye Selçuklularından kalma eserler:

Konya: Alâeddin Cami, Taş Mescit, Sırçalı Mescit ve Karatay Mescidi

Niğde: Alâeddin Cami,

Kayseri : Hunat Hatun Cami ve Külliyesi

Bu eserlerdeki süslemeler genelde ayet ve hadisleri hat ile mermer veya taş üzerine yazma şeklindedir.

Bunun dışında, saray, medrese, mescit, kümbet gibi mimari yapılarda ise bitki ve hayvan motifleri kullanıldı.

HAÇLI SEFERLERİ'NİN SEBEPLERİ

DİNİ

- **Hristiyanların, Müslümanların elinde bulunan Kudüs ve diğer kutsal yerleri (Antakya ve Urfa vb.) almak istemeleri.**
- Fransa'da ortaya çıkan Kluni tarikatının Müslümanlarla savaşılması yönünde yaptığı çalışmalar.
- Katolik kilisesinin Ortodoks kilisesini hâkimiyet altına almak istemesi.
- Katolik kilisesinin halkı seferlere teşvik etmesi.

SİYASİ

- Türkler karşısında zor durumda kalan Bizans'ın Avrupa'dan yardım istemesi
- **Türklerin Anadolu, Suriye, Filistin ve Akdeniz bölgelerinden uzaklaştırılmak istenmesi**

EKONOMİK

- **Avrupalıların Doğu'nun zenginliklerini ele geçirmek istemeleri**
- Doğudan gelen ticaret yollarının Türklerin denetiminde olması
- Bazı soylu ve derebeylerin yeni topraklar kazanarak ekonomik durumlarını daha da güçlendirmek istemeleri

I. Haçlı Seferi (1096-1099)

- Kudüs'ü almak için yola çıkan 600 Bin kişilik ilk düzenli Haçlı ordusu 1096 yılında İznik önlerine kadar geldi. • I. Kılıç Arslan bu ordu karşısında tutunamadı ve İznik'i terk ederek devletin merkezini Konya'ya taşıdı.
- Bundan sonra I. Kılıç Arslan, Danişment Gazi ile birleşerek Haçlıları yıpratmaya yönelik saldırılar düzenledi.
- Haçlılar Anadolu'dan Kudüs'e vardıklarında sayıları 50.000-100.000 kadar kalmıştı.
- Haçlılar, yetmiş günlük bir kuşatma sonrasında Kudüs'ü Fatımilerin elinden aldılar.
- Anadolu'dan Kudüs'e ulaşamayan Haçlıların bir kısmı ise Antakya ve Urfa'yı ele geçirerek buralarda kontluklar kurdular.

II. Haçlı Seferi (1147-1149)

- Musul Atabeyi Nurettin Mahmut Zengi 1144 yılında Haçlılardan önce Urfa'yı, daha sonra da Halep ve Şam'ı geri aldı.
- Anadolu'ya gelen Haçlı kuvvetleri , Konya civarında yapılan savaşta, Türkiye Selçuklu Hükümdarı
- I. Mesut tarafından ağır bir yenilgiye uğratıldı.
- Haçlılar Şam'ı kuşatmak istedilerse de başarılı olamadılar.
- **II. Haçlı Seferi'nin en önemli özelliği bu sefere ilk kez kral ve imparatorların katılması oldu.**

III. Haçlı Seferi (1189-1192):

- Mısır'da kurulmuş olan Eyyubi Devleti Hükümdarı Selahaddin Eyyubi, 1187 yılında Haçlılarla yaptığı Hittin Savaşı'nı kazanarak Kudüs'ü ele geçirdi.
- **Fransa Kralı Filip Oğüst İngiltere Kralı Arslan Yürekli Richard ve Alman İmparatoru Frederik Barbaros, III. Haçlı Seferi'ne katıldılar.**
Haçlılar Kudüs kuşatmasında başarılı olamayarak ülkelerine geri döndüler.

IV. Haçlı Seferi (1202-1204)

- Kudüs'ün alınamaması üzerine Papa'nın kışkırtmalarıyla yeni bir ordu kuruldu.
- Bu sırada Bizans'ta taht kavgaları sonucunda tahtan indirilen İmparator Aleksios, Haçlı ordusundan yardım istedi.
- İstanbul'a gelen Haçlılar İstanbul'u yağmalayarak bir Latin İmparatorluğu kurdular.

NOT: XI-XIII. yüzyıl boyunca sekiz Haçlı Seferi gerçekleşti.

İlk dört Haçlı seferinde Türkiye Selçuklu Devleti ve Anadolu Türk beylikleri başarı ile mücadele ettiler.

Son dört Haçlı seferi ise Anadolu üzerinden yapılmayıp değişik yollar üzerinden yapıldı. Ancak Haçlılar bu seferlerden bir netice elde edemediler.

HAÇLI SEFERLERİ'NİN SİYASİ SONUÇLARI

- Haçlı Seferleri'nde birçok soylunun ölmesi veya geriye dönebilenlerin parasızlık sebebiyle mallarını satması Avrupa'da derebeylik sisteminin zayıflamasına, merkezî krallıkların güçlenmesine neden oldu.
- Türkiye Selçuklularının, Haçlılarla savaşmasını fırsat bilen Bizans, Batı Anadolu topraklarını ele geçirdi.
- Türklerin, İslam dünyasındaki saygınlığı arttı.
- Ancak Türklerin batıya ilerleyişleri bir süre durdu.

HAÇLI SEFERLERİ'NİN EKONOMİK SONUÇLARI

- Doğu-Batı ticareti büyük ölçüde gelişti.
- Batı Akdeniz ve limanları (Venedik, Cenova, Marsilya gibi) önem kazandı.
- Doğu-Batı ticaretinin gelişmesine bağlı olarak Avrupa'da bazı tüccarlar ekonomik yönden güçlendi.
- **Seferlere gerekli parasal desteğin sağlanması için kralların Venedikli bankerlerden borç para almaları bankacılık sisteminin gelişmesine ortam hazırladı.**
- Avrupalılar doğudaki bazı bitki, baharat, porselen ve cam eşyayı, ipek ve pamuklu kumaşları, halıları ülkelerine götürdüler.
- Seferler neticesinde Anadolu, Suriye ve diğer bölgeler tahrip oldu, tarımsal üretim azaldı, ticari hayat durgunlaştı.

HAÇLI SEFERLERİ'NİN DİNİ SONUÇLARI

- Katolik kilisesi ile Ortodoks kilisesi arasındaki ayrılıklar daha da arttı.
- Kudüs'ün Müslümanlar tarafından geri alınması, seferlerde birçok insanın ölmesi papalara ve din adamlarına olan güveni sarstı.

HAÇLI SEFERLERİ'NİN BİLİMSEL VE KÜLTÜREL SONUÇLARI

- Avrupalılar Müslümanlardan pusula, barut, kâğıt ve matbaanın kullanımını öğrendiler.
- Avrupalılar İslam kültür ve medeniyetini yakından tanıma fırsatı buldular.

- Bazı İslam âlimlerine ait eserleri Latinceye çevirdiler.
- Bu durum Avrupa'da bilim hayatının büyük ölçüde gelişmesine ortam hazırladı.

ANADOLU'DA MOĞOL TEHLİKESİ MOĞOL İMPARATORLUĞU (1196-1227)

- 1196 yılında, Cengiz Han tarafından kuruldu.
- Moğollar, devlet yönetiminde Uygurlardan etkilenmiş, önemli devlet memuriyetlerine Uygurları getirmişlerdi.
- Cengiz Han, Pekin'i uzun süren savaşlar sonrasında almayı başardı.
- 1221'de Harezm Bölgesi'nin büyük bir kısmını ele geçirdiler.
- Bir süre sonra tüm Kafkasya, Rusya ve Anadolu'yu Moğolların hâkimiyeti altına aldı
- Cengiz'in ölümüyle işgal ettiği ülkeler, oğulları arasında paylaşıldı.

Alâeddin Keykubat Dönemi (1220- 1237)

- XIII. yüzyıldan itibaren Anadolu'ya yönelik **Moğol tehdidi** belirgin hâle geldi.
- Alâeddin Keykubat Konya, Kayseri, Sivas gibi şehirlerin kalelerini yeniden inşa etti.
- Sınır boylarındaki kaleleri güçlendirdi.
- Eyyubilerle ve Harzemşahlarla dostane ilişkiler kurdu.
- Moğollarla iyi geçindi.
- **Eyyubilerle birlikte Harzemşahları da yanına alarak Moğollara karşı ittifak kurmak istedi.**
- **Ancak Harzemşah Hükümdarı Celalettin Harzemşah'ın Ahlat'ı işgal edip Sivas'a doğru ilerlemesi yüzünden bu ittifak gerçekleşmedi.**
- I. Alâeddin Keykubat, Harzemşahlar Devleti üzerine yürüdü.
- **Yassı Çimen'de yapılan savaşı Türkiye Selçuklu Devleti kazandı** (1230).
Bu savaştan bir süre sonra Harzemşahlar yıkıldı (1231).
- Harzemşahların yıkılmasıyla Türkiye Selçuklu Devleti ve Moğollar komşu oldular.
- Moğollar büyük bir ordu ile Malatya'ya kadar ilerlediler.
- „Bu durum karşısında I. Alâeddin Keykubat, Moğol Hükümdarı Ogeday'a elçiler göndererek barış teklifinde bulundu.
- Moğolların ağır şartlar içeren teklifini, Moğolları Anadolu'dan uzak tutabileceği düşüncesiyle kabul etti.
- Abbasi halifesi, Selçuklu ve Eyyubilere elçiler gönderdi. • Elçiler, her iki devlete birbirleriyle savaşmaları yerine Moğollara karşı ittifak kurmalarını önerdiler.

- I.Alaeddin Keykubat bu fikre destek verdi.
- Ancak bu ittifaka karşı olanlar, I. Alâeddin Keykubat'ın elçiler, onuruna verdiği ziyafet esnasında onu zehirleyerek öldürdüler (1237).

II. Gıyaseddin Keyhüsrev dönemi (1237- 1246)

- II. Gıyaseddin Keyhüsrev, tahta çıkmasında kendisine yardımcı olan vezir **Sadettin Köpek**'in etkisinde kaldı.
- **Hırsı ve ülkeyi tek başına yönetme isteği Sadettin Köpek'in birçok önemli devlet adamını ve komutanı ortadan kaldırmasıyla kendini gösterdi.**
- **Tahta çıkmaya kalkışınca II. Gıyaseddin Keyhüsrev tarafından ortadan kaldırıldı.**
- **Tüm bu gelişmeler merkezî otoriteyi zayıflattı.**

Baba İshak İsyanı (1237):

- **Güney Anadolu'daki (Kâhta, Adıyaman ve Maraş) bazı Türkmenler otlak ve mera yetersizliği, devletin kendileriyle fazla ilgilenmediği iddiasıyla Baba İshak adlı bir şeyhin etrafında isyan çıkardılar.**
- Baba İshak Amasya'ya giderek buradaki **Türkmenleri de isyana teşvik etti.**
- Sivas'ı ele geçirip yağmalayan Türkmenler, üzerlerine gelen bir Selçuklu ordusunu da yenmeyi başardılar. • II. Gıyaseddin Keyhüsrev, Baba İshak üzerine yeni ordular gönderdi. Yakalanan Baba İshak idam edildi.

Kösedağ Savaşı (1243):

- **Devleti'nin Baba İshak İsyanı'nı güçlükle bastırmasını ve merkezî otoritenin bozulmasını fırsat bilen Moğollar Anadolu'ya saldırdılar.**
- II. Gıyaseddin Keyhüsrev, Moğolları Sivas'ın doğusunda yer alan Kösedağ mevkiinde karşıladı.
- Savaşı kazanan Moğollar kısa sürede Sivas, Erzincan ve Kayseri'yi ele geçirip yağmaladıktan sonra İran'a çekildiler.
- Kösedağ yenilgisinden sonra Sultan, Moğol Komutanı Baycu Noyan'a elçiler göndererek barış istedi.
- Türkiye Selçuklu Devleti, bu anlaşmayla Moğolların denetimine girmiş oldu.

Kösedağ Savaşı'nın sonuçları

- **Türkiye Selçuklu Devleti dağılma sürecine girdi.**
- **Selçuklularda taht kavgaları arttı ve Moğollar istediklerini tahta çıkarmaya başladı.**
- Böylece Türkiye Selçuklu Devleti Moğolların egemenliğine girdi.
- **Merkezî otoritenin bozulması üzerine birçok Türk beyliği ortaya çıktı.**
- **Anadolu yağmalanarak tahrip edildi.**
- Tarımsal üretim düştü. **Ticaret yollarının güvenliği kalmadığından ticari faaliyetler azaldı.**
- Moğol tehlikesinden kurtulmak isteyen birçok Türkmen boyu Batı Anadolu'ya göç ederek buraların Türkleşmesini sağladı.

MOĞOL İSTİLASI SONRASI ANADOLU'NUN SİYASİ VE TOPLUMSAL DURUMU

- Türkiye Selçukluları, doğudan gelen **Türkmenleri, batıda "uç" adı verdiği Bizans sınırlarına yerleştirdi.**
- **Kösedağ Savaşı sonrasında uçlardaki Türkmenler bağımsız hareket etmeye başladılar.**
- Anadolu'da Moğol baskısının artması sonucu, birçok Türkmen batıya, uçların bulunduğu bölgelere göç etmek zorunda kaldı.
- Bu durum uçlarda ani bir nüfus artışına, dolayısıyla da sosyal ve ekonomik sorunlara yol açtı.
- Bağımsız hareket etmeye başlayan Türkmen beyleri bir süre sonra İlhanlı Devleti'ne biat etmek zorunda kaldılar.
- İlhanlıların 1336 yılında yıkılmasıyla tamamen bağımsız oldular.
- Böylece Anadolu'da İkinci Türk Beylikleri Dönemi başladı.

Kösedag Savaşı'ndan sonra Anadolu'da kurulan Türk Beylikleri

- Osmanoğulları, 1302 yılında Bilecik'te Söğüt – Domaniç'te kurulmuştur. 1922 yılına kadar devam etmiştir. **Oğuzlar 'ın Kayı Boyu'ndandır.**
- Karamanoğulları, 1257'de Konya, Karaman çevresinde kurulmuştur. 1487'ye kadar devam etmiştir. **Selçuklu devamı olarak kendini addeden beylik, Türkçe' yi resmi dil ilan etmiştir.**
- Germiyanogulları, 1283'te Kütahya, Denizli çevresinde kurulmuştur. 1429 yılına kadar devam etmiştir.
- Aydın oğulları, İzmir, Aydın çevresinde 1308'de kurulmuştur. Denizcilikle uğraşan beylik 1425 yılına kadar varlığını sürdürmüştür.
- Saruhan oğulları, Manisa ve çevresinde 1308 – 1410 yıllarında varlığını sürdürmüştür.
- Menteşe oğulları, Denizli ve Muğla çevresinde 1280 yılında kurulmuş denizci bir beyliktir. 1451 yılına kadar varlığını sürdürmüştür.
- Candaroğulları, Kastamonu ve Sinop çevresinde 1292 yılında kurulmuştur. **Ankara Savaşı'ndan sonra İsfendiyaroğulları adını almıştır. Denizcilikle uğraşan beylik 1460 yılında yıkılmıştır.**
- Karesioğulları, Balıkesir, Çanakkale çevresinde 1293 yılında kurulmuştur. Denizcilik ile uğraşan beylik, Osmanlı Devleti'ne katılan ilk beylik olarak Osmanlı donanmasının temelini oluşturmuştur. 1345 yılında Osmanlı'ya dahil olmuştur.
- Hamitoğulları, 1280 yılında Isparta, Burdur, Antalya çevresinde kurulmuştur. 1423 yılında yıkılmıştır.
- Ramazanoğulları, Adana çevresinde 1353 yılında kurulan beylik 1608 yılında Osmanlıya katılan

son beylik olma özelliği taşır.

- Dulkadiroğulları, Maraş çevresinde 1337 yılında kurulmuştur. 1515 yılına kadar varlığını sürdürmüştür.

(<https://t.me/tarihogretmeni>
) Telegram Kanal Linkimizdir

II. ÜNİTE

BEYLİKTEN DEVLETE OSMANLI SİYASETİ

[1302-1453]

2. ÜNİTE

BEYLİKTEN DEVLETE OSMANLI SİYASETİ

(1302-1453)

Osmanlı Devleti'nin Genel Özellikleri

- * Tek bir hanedanın hüküm sürdüğü en uzun ömürlü devlettir.
- * Türk devletleri içinde en uzun süre yaşayan ve en geniş sınırlara ulaşanıdır.
- * Türk devletleri içinde merkezi otoritesi en güçlü olanıdır. * Kültür ve uygarlık alanında en ileri olan Türk devletidir.
- * Mutlak egemenlik haklarını hükümdar kullanır. Ancak, I. Ahmet dönemine kadar veraset yasası belirgin değildir.

SORU: Osmanlı Devleti'nin devlet teşkilatlanması açısından Kuruluş Döneminde izlediği yol nasıldı?

- * Ertuğrul Gazi Aşiret yapısı
- * Osman Gazi Aşiret'ten Beyliğe geçiş dönemi
- * Orhan Gazi Beylikten Devlet'e geçiş dönemi
- * I. Murat Devlet teşkilatlanmasının tamamlanması * Fatih S. Mehmet Mutlak Merkeziyetçi İmparatorluk halini alış dönemi.

SORU: Osmanlı Devleti'nin Kısa Zamanda Büyümesinin Sebepleri nelerdir?

- * Merkeziyetçi bir devlet anlayışına sahip olması (Ülke diğer Türk devletlerinden farklı olarak hanedan üyeleri arasında bölünmemiştir.)
- * **Bir Uç Beyliği olması** (Gaza sebebiyle diğer beyliklerden destek görmüştür, beylikler arasındaki mücadeleye başlangıçta katılmamıştır.)
- * **Bizans'ın (tahta kavgaları), Balkanların (mezhep çatışmaları) ve Anadolu'nun (beyliklerin mücadelesi)** karışıklık içinde bulunması.
- * Sürekli doğudan gelen Türkmen göçleriyle nüfusunun ve askeri gücünün artması
- * Osmanlı Devlet adamlarının yetenekli olması (ehliyet ve liyakat prensibi)
- * Fethedilen yerlerde Türkleştirme politikasının izlenmesi
- * Başlangıçta Anadolu beylikleri ile mücadele etmemeleri
- * Ahilerin, şeyhlerin, erenlerin desteğini almaları

* **Takip ettikleri mükemmel iskân siyaseti** (İstimalet politikası-yerleştirme siyaseti) *
İngiltere ile Fransa arasında yapılan **Yüzyıl Savaşları**'nın (1337-1453) etkisi,

Anadolu'nun Jeopolitiği

Jeopolitik; Bir verin bulunduğu coğrafyanın o bölgeye kazandırdığı önem doğrultusunda devletlerin ürettiği politikadır.

Örneğin Anadolu'nun üç kıtanın kesiştiği bir noktada bulunması, burada kurulan devletlerin, bölge ticaret yollarını hâkimiyet altına alma politikası uygulamalarına sebep olmuştur. Buradan hareketle coğrafyanın, devletlerin siyasi politikalarında belirleyici olduğu söylenebilir.

Anadolu; Coğrafi konumu, geçiş yolları üzerinde bulunması, iklimi, su kaynakları ve yarımada şeklinde olması gibi özellikleri sayesinde tarihin ilk dönemlerinden itibaren yerleşim için ideal bir bölge olmuştur. Anadolu'nun bu özelliklerinin de etkisiyle XI. yüzyılın ikinci yarısından itibaren bölgeye, Oğuz göçleri artarak devam etmiş ve buna bağlı olarak Anadolu'nun Türkleşmesi hızlanmıştır.

Anadolu'nun Türkleşmesi, dünya tarihi bakımından önemli bir olgudur. Anadolu, Türklerin fethinden önce Bizans-Sasani ve Bizans-Arap mücadeleleri nedeniyle savaş alanı hâline gelmiş ve bölgede nüfus oldukça seyrekleşmiştir.

Anadolu'da Türk hâkimiyetinin sağlanmasıyla birlikte bölgeye kitleler hâlinde Türkmen göçleri başlamış ve bölgenin etnik yapısında Türkler çoğunluğu oluşturmuştur. Ancak Anadolu'ya giren Türkler Batı Anadolu kıyılarına kadar ilerleme fırsatı bulsa da Haçlı Seferleri sonrasında iç bölgelere çekilmek zorunda kalmıştır.

Türk göçleri sırasında Bizans egemenliğinde bulunan Anadolu'daki gayrimüslimler; Bizans'taki taht kavgalarından, idarecilerin keyfî uygulamalarından, kargaşa ortamından ve alınan ağır vergilerden bunalarak Bizans'a karşı cephe almıştı. **Bu nedenle Anadolu'da Bizans hâkimiyetinde yaşayan halk, Türk egemenliğini direnmeden kabul etmiştir.**

Bu durumun gerçekleşmesinde, Bizans'ın Anadolu'daki pek çok kavmi **Ortodoks** olmaya zorlaması da etkili olmuştur.

Anadolu coğrafyasında XIII. yüzyıl boyunca yaşanan siyasi ve sosyal gelişmeler, Osmanlı Beyliği'nin kuruluşuna giden sürecin açıklanmasında önemli rol oynamıştır. 1335'e kadar Anadolu'da Moğol baskısı altında olan Türk boyları, batı yönünde genişlemeye devam etmiştir. Fırsat buldukça dengeleri de gözeterek siyasileşme yoluna giden boylar, bağımsızlıklarını ilan ederek birer birer beyliklerini kurmaya başlamıştır.

Osmanlı Döneminde Tarih Yazıcılığı

* Osmanlılarda tarih yazıcılığı **Osmanlı Beyliği'nin kuruluşundan** 100-150 yıl sonra başlamıştır.

- * Osmanlı tarih yazıcılığının geç başlaması Anadolu'da Osmanlılardan önce tarih yazıcılığının gelişmemesi ile bağlantılıdır.
- * Osmanlı tarihinin kaynakları, kütüphane ve arşiv kaynakları olmak üzere iki temel kaynak grubundan oluşur. İlk iki yüzyıl yani XIV ve XV. yüzyıllar için her iki kaynak grubu da oldukça yetersizdir. * Osmanlılarda tarih yazıcılığı devletin siyasi, askerî, coğrafi ve benzeri gelişmeleriyle eş zamanlılık göstermez.

* **Kuruluş döneminde tarihçiliğin tam bir kronolojik tarih yazmaktan ziyade, okuyanları eğlendirmeye ve eğitime yöneliktir.**

- * 13. yüzyılın sonunda kurulmuş olan Osmanlı Devleti hakkında bilgi veren tarih kaynakları ancak 15. yüzyılın başlarından itibaren yazılmaya başlanmıştır.

Bu bakımdan **15. yüzyılın ilk yarısı özellikle II. Murat devri Osmanlı tarih yazıcılığının başlangıcı olarak kabul edilmektedir.**

Osmanlılarda tarih yazıcılığında temel amaç, devletin ve hükümdarların başarılarını gelecek nesillere aktarmaktır.

- * **XVIII. yüzyıla kadar olayları devlet tarafından görevlendirilen şehnameci denilen görevliler yazardı. * XVIII. yüzyıldan itibaren kurumsal tarihçilik diyebileceğimiz vakanüvislik ortaya çıkmıştır.**

Soru: Osmanlı Devleti'nin Kuruluşuyla İlgili Görüşler nelerdir?

Osmanlı Beyliği'nin kurucularının; menşei, hangi boya mensup oldukları, Anadolu'ya ilk ne zaman geldikleri, hangi yörelerde yaşadıkları ve hatta beyliğin tam olarak ne zaman ve nerede kurulduğu hâlâ tartışma konusudur. Bunun en büyük nedeni Kuruluş Dönemi kaynaklarının yetersizliğidir.

Osmanlı Beyliği'nin kuruluşu üzerine çalışmalar yapan tarihçileri kuruluş ile ilgili olarak farklı görüşler ortaya koymuşlardır.

Özellikle Paul Wittek, Mehmet Fuat Köprülü ve Halil İnalcık, beyliğin kuruluşu ile ilgili önemli teoriler ortaya atmışlardır. Bu teorilerin karşılaştırılması önemlidir çünkü konu ile ilgili kaynakların yetersizliği, tarihçileri mevcut kaynakları karşılaştırarak çıkarımlarda bulunmaya yönlendirmiştir.

Paul Wittek nazariyesinde, Osmanlı Beyliği'nin kuruluşunu "Gaza Tezi" ile açıklamıştır. İslam'ın sınırlarını genişletmek çabası olan gaza ile devlet askerî fetihlerle ganimet elde etmeyi amaçlamıştır.

Ayrıca Wittek, Osman Bey'i Oğuz Kağan'a bağlayan şecerenin, II. Murad zamanında hanedan siyaseti doğrultusunda oluşturulduğunu ve Osmanlıların, Kayı Aşireti ile de alakası bulunmadığını iddia etmiştir.

Osmanlı Devleti'nin doğuşunu XIII. yüzyıl Anadolu tarihinin bir parçası olarak ele alan Mehmet Fuat Köprülü, Uçlara özgü yapı üzerinde durmuştur.

“Bir aşiretten cihangirane bir devlet çıkardık” anlayışına karşı çıkan **Köprülü’ye göre Osmanlı Beyliği’nin kuruluşunda sadece fetih ve ganimet elde etme amaçlı seferler etkili olmamıştır**. Ona göre beyliğin kuruluşu basit bir şekilde ortaya koyulamayacak kadar karışıktır ve farklı etkenlerin açıklanması ile ortaya konabilecek tarihî bir gelişmedir.

Halil İnalçık, Paul Wittek ’in tezini kabul etmekle birlikte yetersiz bulmuştur. İnalçık’a göre gaza Osmanlı Beyliği’nin kuruluşunda önemli bir yer tutar, fakat beyliğin kuruluşunu sadece gazaya bağlamak konuya tek boyutlu bakmaktır. İnalçık, uçlardaki sosyal değişime dikkat çekmiştir. **XIII ve XIV. yüzyılda meydana gelen bu köklü sosyal değişimin temel sebebi Moğolların yönetimine girmek istemeyen Türkmenlerin göçleri ve bölgede buna bağlı oluşan nüfus baskısıdır.**

Bizans sınırında gaza ideolojisiyle donanmış bu nüfus potansiyeli, iyi yönlendirilmiş ve yeni bir Türk Beyliği’nin doğuşunu sağlamıştır.

Osmanoğulları Ailesinin Kökeni, Anadolu’ya Gelişi ve Osmanlı Devleti’nin Kuruluşu

Osmanlılar, Oğuzlar ’ın, Bozok kolunun, Günhan soyunun, Kayı boyunun, Karakeçili aşiretine mensuptur.

Kayılar (Kayıhanlar), 1071 Malazgirt Zaferi’nin ardından Anadolu’ya gelerek ilk öce Bitlis-Ahlat çevresine yerleşmişler,

Anadolu Selçuklu Sultanı I. Alâeddin Keykubad tarafından 1230’da Yassıçemen Savaşında gösterdikleri gayret üzerine kendilerine yurtluk olarak verilen Ankara yakınlarındaki Karacadağ yöresine yerleşmişlerdir. (1231)

* Sultan Alâeddin Keykubad’ın emriyle uca yerleştirilmiş ve bugünkü Eskişehir-Bilecik-Kütahya vilayetlerinin sınırlarının birleştiği topraklar, kendilerine yurt olarak verilmiştir.

Yurtluk: Sınırı koruma hizmetine ayrılan topraklardır.

* Burada bir süre kalan Kayılar, reisleri Ertuğrul Gazi (Osmanoğulları’nın atası-babası) yönetiminde Söğüt ve Domaniç yöresine yerleşmiş, devletin merkezi Söğüt olmuştur.

* 1231’den 1281’e kadar Kayıların reisliğini yapan Ertuğrul Gazi, 1281’de vefat edince aşiretin başına oğlu Osman Bey geçmiştir. **Osmanlı Devleti, 1299 yılında Osman Bey tarafından kurulmuştur.**

Osman Bey’in 1299’da bağımsızlığını ilan etmesine zemin hazırlayan gelişme; Moğol-İlhanlıların, Anadolu Selçuklu Sultanı III. Alâeddin Keykubad’ı İran’a götürmeleri üzerine Anadolu’da ortaya çıkan otorite boşluğudur.

* Osman Gazi’nin, Ahi şeyhlerinden Edebalı’nın kızıyla evlenmesi Anadolu halkı tarafından kabullenilmesini ve desteklenmesini sağlamıştır.

* Söğüt’ü kışlak, Domaniç’i de yaylak olarak kullandılar.

Osmanlı-Bizans İlişkileri

* Osmanlı beyleri, beyliğin Bizans sınırında kurulmasının getirdiği siyasi ve sosyal avantajları iyi değerlendirmişlerdir.

* **Osman Bey, ilk zamanlarda Ertuğrul Gazi'nin Rum tekfurlarıyla iyi geçinme siyasetine devam etmiş ve bu samede beyliğı güçlendirmeyi amaçlamıştır.**

* Osmanlıların kurulduğu Bitinya Bölgesi'nde, Bilecik ve İnegöl tekfurları ön plana çıkmıştır. Osmanlılar, sorun yaşadıkları İnegöl tekfuruna karşı Bilecik tekfuru ile iyi geçinmeye çalışmıştır. Harman kaya Tekfuru Köse Mihal ile dostluk ilişkileri geliştirmiştir

* İnegöl **tekfur**unun düşmanca hareketleri nedeniyle Osman Bey, bir gece baskını ile İnegöl tekfuruna ait Kulaca Hisar'ı ele geçirmiştir.

* Karaca hisar fethinden sonra burayı merkez yapan Osmanlılar, aşiret yapısından devlet olma yolunda önemli bir adım atmıştır. Şehirdeki kilise, camiye çevrilmiş ve ulemadan Dursun Fakih buraya ilk Osmanlı kadısı olarak tayin edilmiştir. Ayrıca şehirde bir pazar kurularak vergi alınmaya başlanmıştır.

* Karaca Hisar'ın fethinden sonra Osman Gazi, başlangıçta takip ettiği barışçı ilişkiler kurma politikasından vazgeçerek sistemli bir şekilde fetih hareketlerine girişmiştir.

Osman Bey'in fetih politikası:

Osman Bey, gelişigüzel bir fetih yolu takip etmemiş ve **fetihlerini iki aşamada gerçekleştirmiştir.**

Öncelikle fethetmek istediğı bölgenin yollarını ve çevresini kontrol altına almış ve tepki çekmeden hedefini çevrelemeye çalışmıştır.

İkinci aşamada ise asıl hedef, üzerine gitmiş ve bölgenin fethedilmesini sağlamıştır.

* Fetihlerden önce bölge halkı ile doğrudan irtibata geçmiş ve onlara Osmanlı yönetimini benimsetmeye çalışmıştır.

* 14. yüzyılın başlarından itibaren Bizans sürekli güç kaybetmiş, sınırında kurulan Osmanlı Beyliğı ise gün geçtikçe kuvvetlenmiştir.

* **Bizans'ın Anadolu'daki siyasi gücü zayıflasa da bölgedeki Rum varlığı devam etmiştir.**

Fethettikleri bölgelerdeki yerli halka karşı iyi davranan Osmanlılar; gayrimüslimleri yerlerinden çıkarmamış, onların bölgelerine zarar vermemiş, onları himaye ederek vergiye bağlama yoluna gitmiştir.

Bununla birlikte Anadolu'nun içlerinden gelen Türkmenler de yeni fethedilen yerlere yerleştirilmiştir. Böylece bölgenin Türkleşmesi ve Müslümanlaşması sağlanmıştır.

İlk Osmanlı Fetihleri

Osman Bey'in giderek güçlenmesi Bizans tekfurlarını rahatsız etmeye başladı.

Tekfurlar, Osman Bey'i ortadan kaldırmak istiyorlardı.

Durumu öğrenen Osman Bey, 1298'de Yar hisar ve Bilecik'i fethetti. Bilecik, beyliğin yeni merkezi oldu.

Bilecik'teki demir madeni sayesinde ordusunun silah ihtiyacını karşıladı.

Osmanlılar, bu fetihlerin gerçekleştiği dönemde Türkiye Selçuklularına bağlı bir beylikti.

Ancak; III. Alâeddin Keykubat'ın İlhanlılar tarafından tahttan indirilerek İran'a

götürülmesi Anadolu'da iktidar boşluğu meydana getirdi. Bu durumdan faydalanan

Osman Bey, 1299'da bağımsızlığını ilan etti.

Osman Bey, Türk töresinde olan "fetheden fethettiği yerin sahibidir" anlayışına dayanarak elde edilen yerleri kardeşi, oğulları ve arkadaşlarına dirlik olarak verdi.

Bafeon (Koyunhisar Savaşı)

(1302) Bizans ile yapılan ilk savaştır.

- * Bursa tekfurunun öncülüğünde birleşen Rum tekfurları, Bizans'tan aldıkları yardımla harekete geçtiler.
- * **Yapılan ilk Osmanlı-Bizans savaşını Osmanlılar kazandı.**
- * **Koyunhisar Savaşı'nın kazanılmasıyla Bursa'nın üç tarafı Osmanlı topraklarıyla çevrildi.**
- * **İzmit yolu Türklere açıldı.**

Bursa'nın Fethi (1326)

- * Osman Gazi ile başlayan Bursa kuşatması, tekfurun şehri teslimiyle son buldu (1326).
- * Kuşatma sırasında vefat eden Osman Bey'in yerine oğlu Orhan Bey geçti.
- * Daha sonra Bursa, başkent yapıldı.
- * Bursa'nın fethi ile Akça Koca, Kara Mürsel, Gazi Abdurrahman gibi akıncı beyleri, Kandıra, Gebze, Samandıra ve Aydos kalelerini ele geçirdiler.

Maltepe (Palekanon) Savaşı (1329)

- * Osmanlıların Kocaeli Yarımadası'ndaki fetihleri ve İznik'i kuşatmaları üzerine Bizans imparatoru III. Andronikos karşı saldırıya geçti.
- * Osmanlılar, Bizans ordusunu büyük bir yenilgiye uğrattı.
- * İmparator, İstanbul'a kaçmak zorunda kaldı. **Haçlılarla yapılan ilk savaş.**

İznik (1331) ve İzmit'in (1337) Fethi

- * Maltepe Zaferi'nden sonra İznik teslim oldu (1331).
- * Şehri teslim alan Orhan Bey, isteyenlerin şehirden ayrılabilceğini, isteyenlerin ise cizye (baş vergisi) ödeyerek şehirde kalabileceğini ve kendi din ve gelenekleriyle özgürce yaşayabileceğini bildirdi.
- * **İznik, Bizans'a karşı yapılacak fetihlerde üs olarak kullanılmak amacıyla merkez yapıldı.**
- * Daha sonra İzmit fethedildi (1337).

Balkanlardaki Gelişmeler Türklerin Rumeli'ye Geçişi

Bizans İmparatoru, Osmanlı Devleti'nden aldığı yardımlara karşılık Osmanlı Devleti'ne Gelibolu'daki

Cimpe Kalesi'ni verdi. **Böylece Türkler Rumeli'de toprak sahibi olmuşlar ve Balkan fetihlerinde bu kaleyi üs olarak kullanmışlardır.**

Osmanlı Devleti'nin Rumeli'de Uyguladığı İskân ve İstimalet Siyaseti

Soru: Osmanlıların Balkanlarda takip ettikleri iskân politikasının temel amaçları nelerdir?

- * **Fethedilen yerlerin İslamlaşmasını-Türkleşmesini sağlamak**
- * **Göçmenleri yerleşik hayata zorlamak**
- * **Fethedilen yerdeki yerli halkın ayaklanma çıkarmasını önlemek**

SORU: Osmanlı Devleti'nin Fethettiği topraklarda İskan Siyaseti

- * **Anadolu'dan getirilen Müslüman-Türk halkı yerleştirir, bunun için özellikle konar-göçerleri tercih ederdi.**
- * Anadolu'dan Rumeli'ye götürülen halk, büyük yollar üzerinde bulunan ve askeri yönden önemli şehir ve kasabalara yerleştirilmiştir.
- * **Göçmenler, iskân yerlerine yakın bölgelerden seçilirdi.**
- * **İklim şartlarının aynı olmasına dikkat edilirdi.**
- * **Göçmen aileler seçilirken özellikle anlaşmazlık içinde olan ailelerden birisi seçilirdi. Bundaki amaç kan davalarını engellemektir.**
- * **Göç eden ailelere toprak verilir ve bir süre vergi alınmazdı.**
- * **Göç edenler yeni yerleşim yerlerini terk edemezlerdi.**
- * **Fethedilen yerlerdeki yerli halktan ayaklanma çıkarma ihtimali olanlar başka yerlere göç ettirilirdi.**
- * **Bir yerden göçmen alınırken o yerin üretim ve düzeninin bozulmamasına dikkat edilirdi. Bu sistemin amacı; fethedilen yerlerde Türk nüfusunu arttırmak ve Türk kültürünü yaymaktır.**

Osmanlı Devleti'nin İskân politikasının sonucunda;

- * **Balkanların Türkleşmesi ve bölgede Türk kültürünün yerleşmesi sağlanmıştır.**
- * Geride düşman kuvveti bırakılmadığı için Osmanlıların Rumeli'de güvenle ilerlemesi sağlanmıştır.

İskân VE İSTİMALET SİYASETİ: * **Anadolu'daki yurtsuz Türkmenlere yeni yurtlar bulunmuştur. * Osmanlılar Balkanlarda ele geçirdikleri yerlerde halka hoşgörölü ve adaletli davranmışlar, halkın inançlarına, geleneklerine, dillerine ve kutsal saydıkları değerlere dokunmamışlardır. Osmanlı**

Devleti'nin bu şekilde davranması Balkanlara yerleşmesini ve ele geçirdiği topraklarda tutunmasını kolaylaştırmıştır.

Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda Genişlemesi ve Haçlı Seferleri'nin Başlaması
XIV. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Türklerin Balkanlara yerleşmeye başlaması üzerine Balkan uluslarının birleşerek Osmanlı Devleti'yle yaptığı savaflara Haçlı Savafları denilmiştir.

XIV. ve XV. yüzyıllarda Haçlı Seferlerinin

düzenlenmesinde; * Türklerin Balkan

topraklarından atılmak istenmesi

* Papa'nın Hristiyan dünyasını Türkler üzerine kışkırtması

* Türkler karşısında başarısız olan Bizans İmparatorluğu'nun Hristiyan dünyasından yardım istemesi gibi sebepler etkili olmuştur.

Osmanlılarla yapılan Haçlı Savaşlarına Macarlar, Sırp, Bulgarlar, Eflaklılar, Bosnalılar gibi uluslar katılmıştır.

Cimpe Kalesi'nin Alınması (1353)

* 1341'de Bizans'taki karışıklıklar sırasında tahta geçmek isteyen Kantakuzen, Orhan Bey'den yardım istedi.

* Orhan Bey, bu durumun Osmanlıların Rumeli'ye geçişlerini kolaylaştıracağını düşünerek Kantakuzen'e yardım gönderdi.

* İmparator Kantakuzen, Balkanlarda çıkan ayaklanmalarda Sırp ve Bulgarlara karşı Osmanlılardan tekrar yardım istedi.

* Orhan Bey, oğlu Süleyman Paşa'yı yardıma gönderdi.

* İmparator, bu yardımın karşılığı olarak Cimpe Kalesi'ni Osmanlılara verdi (1353).

* Cimpe Kalesi, Osmanlılar için Balkan fetihlerinde üs olarak kullanıldı.

* 20.000 kişilik bir kuvvetle Rumeli'ye geçen Süleyman Paşa, Gelibolu, Tekirdağ, Bolayır, Malkara, Çorlu ve Lüleburgaz'ı fethetti.

* Osmanlılar, bu fetihlerle Bizans'ın Balkanlarla olan bağlantısını kesmeye çalışmıştır.

Edirne'nin Fethi (1362)

* Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda ilerleyebilmesi için öncelikle Edirne'nin alınması gerekiyordu.

* Orhan Bey, Edirne'nin fethi için hazırlıklar yaparken vefat etti (1362).

* Orhan Bey'in ölümüyle yerine oğlu Şehzade Murat geçti.

* Orhan Bey'den sonra padişah olan I. Murat, ilk iş olarak Bizans'a Balkanlardan gelebilecek yardımları engellemek için önemli yolları ele geçirdi.

* Daha sonra Osmanlılarla Haçlı ordularının yaptığı ilk savaş olan Sazlı dere Savaşı ile Edirne fethedildi (1363). * Edirne, başkent yapıldı.

* Edirne, Filibe ve Gümülcine'nin alınmasıyla Bizans'ın Sırp ve Bulgar devletleriyle karadan bağlantısı kesildi.

* Ayrıca; Balkanların kapısı Osmanlılara açılmış oldu.

* Bu durum, Osmanlılara karşı Haçlı ittifaklarının kurulmasına sebep oldu.

* Rumeli'de daha önce fethedilen yerlerin Bizans tarafından geri alınması üzerine, I. Murat, Lala Şahin Paşa ile sefere çıkarak; Lüleburgaz, Dimetoka, Kırklareli ve Çorlu'yu fethetti.

Osmanlı Devleti, fethedilen toprakların sadece askerî önlemlerle elde tutulamayacağını düşünerek, imar ve iskân faaliyetlerini başlattı.

Fethedilen yerlere Türk-İslam kimliği kazandırmak için buralarda Türk nüfusu artırmaya önem verildi.

Anadolu'dan göç ettirilen Türkler Balkanlara yerleştirildi.

Sıprındığı Savaşı (1364)

- * Edirne ve Filibe'nin Osmanlıların eline geçmesiyle, Papa V. Urban'ın teşvikiyle Avrupa'da bir Haçlı ordusu oluşturuldu.
- * Macar Kralı Layoş komutasındaki Haçlı ordusunu, Hacı İlbey liderliğindeki bir akıncı birliği ani bir baskın sonucu yok etmiştir.

*** Bu zaferle, Balkan Devletleri üzerindeki Macarların etkisi kırılmış, Türklerin Balkanlardaki ilerlemeleri hız kazanmıştır.**

Çirmen Savaşı (1371)

- * Sıprındığı yenilgisini telafi etmek isteyen Sırp'lar, Osmanlı kuvvetlerine karşı harekete geçti.
- * Çirmen'de yapılan savaş, Osmanlı ordusu kazandı.
- * **Rumeli'nin büyük kısmı Türklerin eline geçti.**
- * Makedonya'nın fethi kolaylaştı. * Sırp ve Bulgar krallıkları Osmanlı üstünlüğünü tanıdı.

Ploşnik Bozgunu (1387)

- * Balkanlarda yeni fetihler yapan Lala Şahin Paşa komutasındaki Osmanlı akıncıları, Sırp ve Bosna ordusu tarafından pusuya düşürüldü, büyük kayıplar verildi.
- * Bu olaydan sonra Balkanlarda Haçlı ittifakı güçlendi.
- * Çandarlı Halil Hayrettin Paşa komutasındaki Osmanlı ordusu Şumnu, Tırnova ve Silistre'yi aldı.

Kosova Savaşı (1389)

- * **Osmanlıların Balkanlarda ilerleyişini durdurmak için Sırp Kralı Lazar'ın öncülüğünde Haçlı ittifakının kuruldu.**
- * Savaş, Osmanlı ordusunun zaferiyle sonuçlandı.
- * Murat, savaş alanını gezerken bir Sırp askeri tarafından şehit edildi.
- * **Bu zaferle, Balkanların Türk yurdu olduğu kanıtlandı. (II. KOSOVA SAVAŞI) ***
- * Sırp'lar, Osmanlı egemenliğine girdiler.
- * Murat'ın şehit olmasıyla yerine oğlu Bayezid geçti.
- * **Savaşlardaki ustalığından ötürü ona "Yıldırım" dendi.**
- * Yıldırım Bayezid, Eflak'ı Osmanlı Devleti'ne bağladı.
- * Osmanlı akıncıları, Macar Kralı Sigismund'u mağlup ederek; Arnavutluk ve Karadağ'ın Osmanlı üstünlüğünü kabul etmesini sağladılar.

İstanbul'un Kuşatılması

*** Bizans'ın Osmanlı Devleti'ne karşı Avrupalı devletleri kışkırtması ve Karamanoğulları Beyliği ile ittifak halinde olması üzerine Yıldırım Bayezid, İstanbul'u kuşattı.**

- * Niğbolu Savaşı sebebiyle kuşatmaya kaldırıldıysa da savaş sonrası tekrar İstanbul tekrar kuşatıldı.
- * Bizans'a Karadeniz'den gelebilecek yardımları engellemek amacıyla **Anadolu Hisarı** yaptırıldı.
- * Ancak, Osmanlı topraklarının Bizans surlarını yıkması mümkün değildi.
- * Ayrıca, Anadolu'da ve Rumeli'de karışıklıklar çıkmıştı.
- * Bu sebepler üzerine kuşatma kaldırıldı.
- * Yıldırım Bayezid, İstanbul'u 1400 yılında ikinci kez kuşattı.
- * Bu kuşatma, doğuda Timur tehlikesinin görülmesi üzerine kaldırıldı.
- * Buna rağmen, Bizans'la şartları iyi olan bir antlaşma imzalandı.

Bu antlaşmaya göre;

- * İstanbul'da bir Türk Mahallesi kurulacak ve bir cami yaptırılacak.
- * İstanbul'da Türklerin davalarına bakmak için bir kadı görevlendirilecek.
- * Bizans, her yıl Osmanlı Devleti'ne vergi verecek.

Niğbolu Savaşı (1396)

- * Yıldırım Bayezid'in 1393'te Bulgar Krallığı'nı ele geçirmesi ve İstanbul'u kuşatması üzerine Avrupa'da yeni bir Haçlı ittifakı oluşturuldu.
- * Macar, Fransız, Alman, İngiliz, Polonya ve Venedik ordularından oluşan Haçlıların, Niğbolu Kalesi'ni kuşatması üzerine, Yıldırım Bayezid, İstanbul kuşatmasını kaldırarak, Niğbolu önlerine geldi ve Haçlı ordusunu yendi.

* **Niğbolu Zaferi sonucunda;**

- * **İslâm halifesi, Yıldırım Bayezid'e Sultan-ı İklim-i Rum unvanını verdi. Böylece, Osmanlıların İslâm dünyasındaki etkinliği ve saygınlığı arttı.**
- * Osmanlı Devleti'nin Avrupa üzerindeki baskısı arttı.
- * Macarlar, etkisiz hale getirildi.
- * **Eflak ve Boğdan prensleri, Osmanlı üstünlüğünü tanıdı.**
- * **Balkanların güvenliğini sağlayan Yıldırım Bayezid, Anadolu Türk birliğini sağlamak için Anadolu'ya yöneldi.**

Soru: Osmanlı Devleti'nin Anadolu'da Türk Siyasi Birliğini Sağlama Faaliyetleri nelerdir?

- * Bizans sınırında küçük bir uç beyliği olarak ortaya çıkan Osmanlılar, ilk dönemlerinde **Anadolu'daki diğer beylikler ile iyi geçinme siyaseti benimsemiştir.** Osmanlılar gerek izledikleri bu siyasetle gerekse Bizans'a karşı girişilen gaza mücadelesiyle diğer beyliklerden farklı bir yerde olmuştur.
- * **Batı Anadolu'da, Germiyanoğulları'nın üstünlüğünü kaybetmeye başlamasıyla birlikte**

Karamanoğulları kendilerini Türkiye Selçuklularının vârisi olarak görmüştür. Fakat Osmanlılar, gaza siyaseti sayesinde, diğer beyliklerin ve Türkmenlerin takdirini toplamıştır.

* **Bizans'a karşı kazanılan zaferler, Osmanlıların itibarını yükseltmiştir.**

* **Anadolu'da Türk birliğinin sağlama çabaları Orhan Bey zamanında başlatılmıştır.**

* **Bu amaçla; ilk olarak Karesioğulları Beyliği Osmanlı topraklarına katıldı.**

* **Murat döneminde, Anadolu Türk birliğini sağlamada barışçı bir politika izlendi. Diğer beyliklerle siyasette ilk aşama, I. Murad zamanında "vassallık" şeklinde Batı Anadolu beyliklerini Osmanlı himayesine almak olmuştur.**

* **I. Murat'ın oğlu Bayezid'le Germiyanolu Süleyman Şah'ın kızını evlendirdi. Kütahya, Tavşanlı, Emet ve Simav'ı çeviz olarak Osmanlılara verdi.**

* Hamitoğulları'ndan Akşehir, Isparta, Yalvaç, Beyşehir ve Seydişehir para karşılığı satın alındı.

Anadolu Türk birliğini sağlamak için Yıldırım Bayezid zamanında başlayan ikinci aşamada ise Batı Anadolu beylikleri doğrudan merkeze bağlanmış ve eski beyler tasfiye edilmiştir.

* Vassallık statüsü ile Osmanlı'ya bağlı beyler, I. Kosova Savaşı'nda yardımcı kuvvetler göndermişse de I. Murad'ın şehadeti sonrası Karamanoğulları'nın harekete geçmesi, beyliklere yönelik bu politikada köklü değişikliğe neden olmuştur.

* **Sonuçta, 1389-1390 yıllarında Saruhan, Aydın, Menteşe, Hamit, Germiyan beylikleri doğrudan Osmanlı hâkimiyetine girmiştir.**

* Karamanoğulları ve Candaroğulları ile Kadı Burhaneddin Devleti baskı altına alınmış ve Yeşilirmak Vadisi'nde mahallî beyler de Osmanlı hâkimiyetini tanımıştır.

* **Beylik topraklarını birer birer Osmanlı sancağı hâline getirmeye başlayan Yıldırım Bayezid,** eski beylere Osmanlı tımar sistemi içerisinde geçinebilecekleri mülk topraklar da vererek tepkileri azaltmayı ve bir denge unsuru oluşturmayı da ihmal etmemiştir.

* Yıldırım Bayezid, 1399'da Memlûklere bağlı olan Dulkadiroğulları Beyliği'nden Malatya, Besni, Darende ve Elbistan'ı aldı.

* Sınırlar, Orta Fırat'a kadar genişledi. Bunun üzerine, Osmanlıların Memlûklerle arası açıldı.

* **Anadolu'da Timur tehlikesinin başladığı sırada yaşanan bu gerginlik, Osmanlıların aleyhine oldu.**

* Ankara Savaşı'nda Memlûkler, Osmanlı Devleti'ne destek vermedi.

SORU: Anadolu beyliklerinin Osmanlı Devleti'ne katılmasıyla;

* **Anadolu'da Türk siyasal birliği kurulmuştur.**

* **Marmara, Ege, Akdeniz ve Karadeniz sahillerinin bir bölümü Osmanlıların eline geçmiş, Osmanlı denizciliği güçlenmiştir.**

* **Adalar Denizi'ndeki gaza faaliyetlerini Osmanlılar üstlenmiştir.**

Türk Devletlerinin Liderlik Mücadelesi

* Türk hükümdarlarının, dünyadaki diğer devlet ve milletleri hâkimiyeti altına alarak yönetmesi fikrine "**Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi**" denmiştir.

* Türk tarihinde, devlet kurma ve yönetme yetkisinin ilahi olarak hükümdara verildiğine inanılmış ve buna **kut inancı** denmiştir.

* **Oğuz Kağan Destanı ve Kök Türk Kitabelerinde** de geçen **kut inancı** gereği, Türk kağanının sadece Türklerin değil tüm dünyanın hükümdarı olduğuna inanılmış ve fetihler de bunun için gerçekleştirilmiştir.

* **Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi**, İslamiyet'in kabulünden sonra Nizam-ı Âlem fikri ile birleşerek Osmanlı Devleti tarafından ileri seviyeye taşınmıştır.

* Türklerde hiçbir devirde önemini yitirmeyen bu ideal, Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Devri'nde Yıldırım Bayezid ile Timur'u karşı karşıya getirmiştir.

* **Timur, Anadolu'ya gelmeden önce Karadeniz'in kuzeyine seferler düzenleyerek Altın Orda Devleti'nin parçalanmasına neden olmuştur.**

* Cengiz Han'ın torunu Batuhan tarafından kurulan Altın Orda Devleti, Rus Knezlikleri'nin Karadeniz'e inmesini engelliyordu.

* **Altın Orda Devleti'nin yıkılmasıyla Rusların, güney ve doğuya yayılmasının önü açılmış ve zamanla Moskova Knezliği güçlenerek Rus Çarlığı hâline gelmiştir.**

Ankara Savaşı (1402)

Ankara Savaşı'nın yapılmasında;

* **Topraklarını kaybeden Anadolu beylerinin Timur'a sığınarak Osmanlı Devleti'ne karşı kışkırtmaları**

* Yıldırım Bayezid'in Timur'dan kaçan Bağdat ve Karakoyunlu hükümdarlarını himaye etmesi * Çin üzerine sefere çıkmaya hazırlanan Timur'un arkasında güçlü bir Osmanlı Devleti'nin kalmasını istememesi

* Doğu – Batı ticaret yollarını ele geçirmek isteyen Timur'un Anadolu'ya girerek Erzincan ve Sivas'ta katliam yapması gibi sebepler etkili olmuştur. 1402 yılında Ankara yakınlarında yapılan savaşı Timur kazanmıştır.

Ankara Savaşı'nın Sonuçları

* Savaşı kazanan Timur, Anadolu beyliklerinin topraklarını tekrar eski sahiplerine geri vermiştir.

Böylece, Yıldırım Bayezid'in Anadolu'da önemli ölçüde kurduğu siyasi birlik Timur tarafından bozulmuştur. Timur bu davranışıyla Anadolu'da güçlü bir devletin bulunmasını engellemeyi amaçlamıştır.

Osmanlı Devleti'nin batı yönündeki ilerleyişi bir süre durmuştur.

Dolayısıyla Bizans İmparatorluğu'nun yıkılması gecikmiş ve Balkanlarda Osmanlı hâkimiyeti sarsılmıştır.

* Timur'un Anadolu'dan çekilmesinden sonra Osmanlı Devleti'nde Yıldırım Bayezid'in oğulları arasında taht kavgaları başlamıştır. Osmanlı tarihinde **“Fetret Devri”** olarak bilinen ve 11 yıl süren bu dönemde Osmanlı Devleti dağılmakla karşı karşıya kalmıştır.

Fetret Devri (1402 – 1413)

Osmanlı tarihinde Ankara Savaşı'ndan sonra padişahsız geçen 11 yıla (1402 – 1413) **Fetret Devri** denilmiştir.

Fetret Devri'nde yaşanan taht kavgaları Osmanlı Devleti'ni maddi-manevi zarara uğratmıştır. Ancak, Osmanlı Devleti kurmuş olduğu sağlam devlet örgütü ve güçlü sosyal kurumlar sayesinde tamamen parçalanıp dağılmaktan kurtulabilmiştir.

SORU: Osmanlı Devleti'nin Fetret Devri'nde taht kavgalarına ve zayıflamasına rağmen Balkanlarda tutunabilmesinde;

- * Tımar sisteminin ve planlı şekilde iskân politikasının uygulanması
- * Timur'un Osmanlı ordusunu tamamen imha edememesi
- * Avrupa'daki “Yüzyıl Savaşları”
- * Osmanlıların Balkanlarda takip ettiği hoşgörülü ve adaletli politikanın Balkan halkını memnun etmesi gibi sebepler etkili olmuştur.

Anadolu'da Siyasi Birliğin Yeniden Sağlanması

* Celebi Mehmet, ikinci kez Anadolu Türk birliğini kurma çalışmalarını başlattı ve Saruhanlılarını ortadan kaldırdı.

* Aydınöğlülerinden İzmir'i aldı.

* **Karamanoğullarıyla mücadele etti; Akşehir, Beyşehir ve Seydişehir'i alarak onları barışa zorladı.**

* **Menteşeoğulları ve Teke oğulları da Osmanlılara bağlılık bildirdiler.**

* **Osmanlılar, doğuda Akkoyunlu ve Karakoyunlu devletleriyle komşu oldular.**

Şeyh Bedrettin İsyanı

* **Celebi Mehmet döneminde meydana gelen bir isyandır.**

* **Şehzade Musa'nın kazaskerliğini yapan daha sonra İznik'te göz hapsinde tutulan medrese âlimi Şeyh Bedrettin, Rumeli'ye geçmiş; ortak mülkiyet ve eşitliği savunma iddiasıyla isyan etmiştir.**

* **İsyan bastırılmış, Şeyh Bedrettin öldürülmüştür (1420).**

* **Dinî olmaktan öte, daha çok sosyal içerikli bir ayaklanmadır.**

Şehzade Mustafa İsyanı

* **Timur'un beraberinde Semerkant'a götürdüğü Şehzade Mustafa, Timur'un ölümünden sonra Anadolu'ya dönerek Bizans'ın desteğiyle isyan etmişse de mağlup olarak Bizans'a sığınmıştır.**

* **Mehmet Çelebi'nin ölümünden sonra tekrar isyan eden Mustafa Çelebi'nin isyanını II. Murat bastırmıştır.**

Balkanlarda Osmanlı Hâkimiyetinin Güçlenmesi

* **Mehmet Çelebi, Anadolu'da Türk birliğini büyük ölçüde sağladıktan sonra, Balkanlarda Osmanlı otoritesini güçlendirmek için harekete geçti.**

* **Erdel, Macaristan ve Mora'ya akınlar yapıldı.**

* **Eflâk ve Bosna'da Osmanlı egemenliği kuruldu.**

* **Osmanlı'daki taht kavgalarından faydalanan Venedik, Dalmaçya kıyılarına yayılmıştı.**

* **Venediklilerle ilk deniz savaşı yapıldı (1416).**

* **Bu tarihten itibaren denizlerde Osmanlı-Venedik rekabeti arttı.**

* Bu mücadele, 1430 yılına kadar sürdü.

Sonuçta:

Selanik, Yanya ve Serez Osmanlı topraklarına katıldı.

* **Arnavutluk'ta Osmanlı yönetimi oluşturuldu.**

* **Venedik'le barış yapıldı.**

* Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki ilerlemesinden rahatsız olan Bosna Krallığı, Sırp Krallığı, Macar Krallığı ve Eflak Prensiği Osmanlı'ya karşı birlik oluşturular.

* **Bu arada Macar Kralı'nın ölmesini fırsat bilen II. Murat, bazı kaleleri ele geçirdi.**

* **Bu kalelerden biri de Sırlara ait Semendire Kalesi'ydi.**

* **Daha sonra Anadolu'ya dönen II. Murat, Balkan devletleriyle ittifak kuran **Karamanoğulları** isyanını bastırdı.**

Edirne-Segedin Antlaşması (1444)

* **Karamanoğulları isyanını bastıran II. Murat, tekrar Balkanlar üzerine sefere çıktı.**

* **Belgrat hariç tüm Sırbistan'ı ele geçirdi.**

* Osmanlı akıncılarının Erdel voyvodası Hunyadi Yanoş'a yenilmesi Avrupalıları cesaretlendirdi.

* **Osmanlılar karşı yeni Haçlı ittifakı kuruldu.**

* **Murat, Haçlılarla yapılan savaşı kaybedilmesi ve aynı anda Karamanoğulları sorunuyla uğraşılmasından dolayı barış istedi.**

* **1444'te Edirne Segedin Antlaşması imzalanmıştır.**

Buna göre:

* **İki taraf arasında 10 yıl savaş yapılmayacak.**

* **Tuna nehri sınır kabul edilecek.**

* **Sırbistan yeniden kurulacak, fakat Osmanlı'ya vergi verecek * Eflak Macaristan'a bırakılacak, fakat Osmanlı'ya vergi verecektir.**

* **Balkanlarda Osmanlı aleyhine imzalanan ilk antlaşmadır.**

* **Balkanlarda güvenliği sağlayan ve Karamanoğulları ile arasındaki sorunu barış yoluyla halleden II. Murat, tahttan kendi isteğiyle çekilerek 12 yaşındaki oğlu II. Mehmet'i tahta geçirmiştir.**

Varna Savaşı (1444)

* **Osmanlı tahtında küçük bir çocuğun bulunmasını fırsat bilen Haçlılar, Edirne-Segedin Antlaşması'nı bozarak harekete geçtiler.**

* Yaklaşan tehlike üzerine II. Murat tekrar tahta geçti.

* 1444'te Osmanlı ordusu, Haçlı ordusunu büyük bir yenilgiye uğrattı.

* **Varna Zaferi'yle, Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda daha önce aldığı yenilgilerin etkisi ortadan kalktı ve Balkanlarda Osmanlı etkisi daha da arttı.**

Kosova Savaşı (1448)

- * II. Murat Varna Zaferi sonrası, Rumeli'deki ilerleyişini sürdürürken Arnavutluk'ta İskender Bey isyan etti. * Osmanlıların bu isyan ile uğraşmalarını fırsat bilen Avrupalılar, Varna yenilgisinin intikamını almak ve Osmanlıların Balkanlardaki ilerleyişini engellemek için yeni bir Haçlı ittifakı oluşturdular.
- * Hunyadi Yanoş komutasındaki Haçlı ordusu, Kosova'da yapılan savaşta Osmanlılara mağlup oldu.
- * **Osmanlılar bu zaferle; Balkanlardaki hâkimiyetini pekiştirdi.**
- * **Balkanlarda Osmanlı hâkimiyetini engelleyebilecek bir güç kalmadı.**
- * **Haçlılar uzun yıllar Osmanlı Devleti'ne saldırmaya cesaret edememişler ve Türklerin Avrupa'daki hâkimiyet alanları sürekli genişlemiştir.**

(<https://t.me/tarihogretmeni>

) Telegram Kanal Linkimizdir

III. ÜNİTE

DEVLETLEŞME SÜRECİNDE OSMANLI SAVAŐÇILARI VE ASKERLERİ

3. ÜNİTE DEVLETLEŞME SÜRECİNDE OSMANLI SAVAŐÇILARI VE ASKERLERİ

Osmanlı Devleti'nin kuruluş aşamasında düzenli bir ordusu yoktu.

Osmanlı Beyliği, sefere çıkmadan önce birçok Türkmen aşiretine duyuruda bulunur ve sefer için asker toplardı.

- Genelde gazilerden oluşan ve tamamı atlı olan aşiret kuvvetleri yanında cihat amacıyla İslam dini uğruna, Gaziyân-ı Rum, Ahivânı Rum ve Abdalân-ı Rum ve Bacıyanı Rum adları altında teşkilatlanmış zümreler de savaşa katıldılar.

Abdal Murad, Abdal Musa, Alaca Hırkalı, Geyikli Baba Barak Baba, Karaca Ahmet, Selahaddin Buhari gibi dervişler bu fetihlerde başrolü oynayanlar arasındaydı.

- Dervişler, fetih ve iskândan başka, fethedilen bölgelerin İslamlaşmasında da oldukça etkili oldu.
- Osmanlı, fetih hareketleri içinde “alplık ve gazilik” son derece önemli bir yere sahipti.

Alp: cesur, yiğit, kahraman demektir.

Alpler, Türk milletinin içinden çıkmış yiğitlik ve cesaretleri ile tanınmış gönüllü askerlerdi.

Eski Türk devletlerinde bilinen en eski unvan ismin önüne sıfat olarak getirilen “Alp” unvanıydı (Alp Er Tunga, Alp Tigin, Alp Arslan gibi.).

Eski Türk devletlerinin kuruluşunda etkili olan Alplar, İslami devir Türk devletlerinde Alp Gaziler olarak misyonlarını devam ettirdiler.

Osmanlı Devleti'nin kuruluşu aşamasında Turgut Alp, Konur Alp, Saltuk Alp, Hasan Alp gibi alplar önemli görevler üstlendiler.

Bunlar bazen tek bazen de hep birlikte meydan savaşlarına, büyük bir hisarın zaptına, bazen bir kalenin muhasarasına katıldılar.

İLK DÜZENLİ OSMANLI ORDUSUNUN KURULMASI

Nedenleri:

- Çünkü devlete bağlı olmayan aşiret kuvvetleri arasında belli bir düzen ve koordinasyon yoktu. • Savaşa karar verdiği zaman, bu grupların toplanması ve sevkıyatı oldukça sorun yaratıyordu.
- Ayrıca savaş öncesi ve sırasında disipline edilmeleri oldukça zordu.

İlk düzenli birlikler Orhan Gazi zamanında, Bursa'nın fethinden sonra oluşturuldu. Bursa Kadısı Candarlı Kara Halil'in önerisiyle yaya (piyade) ve müsellemler (atlı) askerî birlikleri kuruldu.

Yaya ve müsellemler ilk aşamada sağlıklı ve güçlü Türk gençlerinden 1000 yaya, 1000 de atlı askerden kuruldu. **Yaya ve müsellemler, ücretli asker sınıfındaydı.**

Yaya ve müsellemler, sefer sırasında belli bir ücret alıyor, barış zamanında ise kendilerine tahsis edilen arazileri ekip biçiyorlardı. Ancak bunun karşılığında belirli vergilerden muaf tutuluyorlardı.

Osmanlı Beyliği, diğer Türkmen beyliklerinden daha önce düzenli askerî birlikler kurarak hem devletleşme yolunda hem de fetih hareketlerinde ön plana çıktı.

Yaya ve müsellemler, XV. yüzyılın ortalarına kadar savaşlara fiilen katılarak Osmanlı ordusu içerisinde önemli bir güç oluşturdular.

XV. yüzyıl ortalarından sonra yaya ve müsellemler daha profesyonel bir ordu niteliğinde olan Kapıkulu Ocaklarının kurulmasından sonra tersanelerde, maden ocakları ve kale inşaatlarında çalıştırılmak üzere geri hizmet birlikleri arasına alındılar.

TIMAR SİSTEMİ VE ÖZELLİKLERİ

- **Osmanlı toplumu sosyal bakımdan yönetenler (askerîler) ve yönetilenler (reaya) olmak üzere ikiye ayrılırdı,** ancak sınıf ayrımı söz konusu değildi. Devlete hizmet karşılığı reayadan askerî sınıfa geçmek mümkündü.

Osmanlı Devleti'nde yönetenler (askerîler), padişahın kendilerine idari, askerî, adli ve dinî yetki tanıdığı devlet görevlilerinden oluşurdu. Askerî sınıf reaya gibi vergi yükümlüsü değildi.

- Osmanlı Devleti'nde yönetenler grubunda yer alan **seyfiye (kılıç sahibi)** anlamına gelirdi ve askerî sınıfı temsil ederdi. • Divandaki temsilcileri **vezir-i azam, vezirler ve kaptandıerya idi**.
- Taşradaki temsilcileri ise **beylerbeyi, sancak beyi** gibi üst düzey askerî yöneticilerdi.

TIMAR SİSTEMİ

Osmanlı Devleti, Anadolu ve Rumeli'de fethettiği toprakları devlete bağlı arazi olarak **tahrir defterlerine kaydetmek suretiyle tabulaştırırdı**.

- **Tahrir defterlerine kaydedilen bu araziler, mirî yani devlet arazileri olarak adlandırıldı.**

Osmanlı Devleti, bu mirî arazileri **dirlik adı verilen** bölümlere ayırırdı. Bu dirlikler, üzerinde yaşayan çiftçiler, toprağı ekip biçer ve vergi öderlerdi.

Timar sistemine göre devlet, kendisine ait olan bu vergilerin toplama hakkını başta yönetenler (askerîler) olmak üzere **savaşlarda üstün başarılar göstermiş olanlar ile diğer devlet görevlilerine (kâtip, kadı vs.) bırakırdı**.

Buna karşılık timar sahipleri, tasarruf ettikleri yerin yıllık gelirine göre yeme, içme, silah ve at gibi her türlü ihtiyaçları kendilerine ait olmak üzere atlı askerler yetiştirirdi.

Timar sahipleri bu hizmetlerine karşılık birçok vergiden de muaf tutulurlardı.

TIMAR SİSTEMİNİN FAYDALARI

-Osmanlı Devleti, timar sistemi ile **devlet hazinesinden para ayırmadan Osmanlı ordusunun taşradaki en kalabalık grubu olan evalet askerlerini oluşturmuştur.**

-Tarım arazilerinin sürekli işlenmesini sağlayarak **üretime süreklilik kazandırdı.**

-Toprak gelirleriyle memur maaşları karşılanmış, vergiler düzenli toplanmıştır.

-Timar sistemi ile savaşa hazır askerler (timarlı sipahiler) yetiştirildi.

-Timar sahipleri buldukları yerlerde güvenliği sağlayarak devlet otoritesini güçlendirdi.

-Bütün bunların yanında konar-göçer Türkmenlerin, büyük ölçüde yerleşik hayata geçmesi sağlandı ve yerli halka zarar vermeleri de önlendi.

TIMARLI SİPAHİLER

Tımarlı sipahiler, Osmanlı ordusunun en önemli ve en kalabalık atlı kuvvetleri idi.

Tımar sahiplerinin vergi gelirine göre beslemek zorunda oldukları bu atlı askerlere “Cebelü” de denirdi.

Tımarlı sipahileri, **has, zeamet ve tımar** sahipleri besledikleri için devlete ekonomik yönden yük olmazlardı.

-Devletten maaş almaz, ganimet elde etmezlerdi.

-Tımarlı sipahiler bağlı bulunduğu bölgede reayadan vergileri toplarlardı.

-Tımarlı sipahilerin yıllık gelirleri, hizmet kıdemlerine göre bin ile yirmi bin akçe arasında olurdu.

-Tımarlı sipahiler, Türk ve Müslümanlardan

oluşurdu. Eyaletlerdeki her sancağın tımarlı sipahileri

bölüklere ayrılırdı.

Her bölüğün başında alay beyi, subaşı, çeribaşı, bayraktar ve çavuş denilen zabitler bulunurdu.

Her on bölük bir alay beyinin kumandası altındaydı.

Her alayda güvenlikten sorumlu olarak üç dört subaşı bulunurdu.

Subaşların barış zamanı en önemli görevleri, buldukları bölgenin asayiş ve huzurunu sağlamaktı. Özürsüz olarak sefere katılmayan sipahinin dirliği elinden alınır, savaşlarda yararlık gösterenlerin dirliklerine ise zam yapılırdı.

Tımarlı sipahilerin onda biri, sefer esnasında buldukları bölgenin asayiş ve güvenliğini sağlar, sefere giden arkadaşlarının işlerini üstlenirlerdi.

Sefere çıkan sipahiler o kışı savaş bölgesinde geçirecekse, aralarından bazıları bölgelerine giderek arkadaşlarının tımar gelirlerini alıp getirirdi. Bunlara “harcıkçı” denirdi.

Vefat eden tımarlı sipahinin dirliğinin bir kısmı, varsa oğluna; oğlu olmayanın tımarı ise alay beyi tarafından uygun birine verilirdi.

Tımarlı sipahiler, işlevsel ve hızlı olduklarından Osmanlı Devleti için oldukça önemli bir yere sahipti.

Bazı dönemlerde tımarlı sipahileri **Yeniçerilere karşı** denge sağlayan bir faktör olarak kullandı.

Osmanlı Devleti tımarlı sipahileri, merkezî otoritenin ve saltanatın alternatif koruyucuları olarak gördü.

YENİÇERİ OCAĞININ KURULMASI PENCİK-DEVŞİRME SİSTEMİ VE YENİÇERİLER

- Rumeli'deki toprakları genişlemeye başlayan Osmanlı Devleti, daha fazla askere ihtiyaç duydu.

- Batı yönünde süratle ilerleyen fetihlerin devamı için Anadolu'nun Türk ve Müslüman unsurlarının yanında hem Osmanlı saltanatını koruyacak hem de daima silah altında bulunacak bir asker ocağının kurulmasına karar verildi.
- Bu amaçla savaşlarda elde edilen erkek esirlerin beşte biri (**pencik**) ile Hristiyan tebaasından devşirme sistemiyle oluşturulan yeni bir ordu kuruldu.
- **I. Murad Dönemi'nde, Kazasker Çandarlı Halil Paşa'nın tavsiyesi ile kurulan Kapıkulu askerleri, piyadeler ve süvariler şeklinde iki kısma ayrılırdı.**

a) KAPIKULU PİYADELERİ

Acemi Ocağı

Acemi Ocağı, yeniçeri Ocağına asker yetiştirmek için **ilk olarak Gelibolu'da** kuruldu.

Acemi Ocağına iki şekilde asker alınır. Bunlardan biri savaşlarda esir edilen, genelde on sekiz yaşından küçük, ruhen ve bedenen sağlıklı gençlerin beşte birinin (pencik) vergi karşılığı devlet hizmetine alınması şeklinde oluşturulan "**pencik sistemi**", diğeri ise "**devşirme sistemi**" dir.

Pencik, Farsçada 1/5 anlamına gelir.

Pencik Kanunu'na göre Osmanlı Devleti'nin fethettiği bölgelerden alınan esirlerin 1/5'i padişahın olurdu.

Devlet, esir başına 125 akçe paha biçerdi.

Devletin, Pencik Kanunu'yla komutan ve gazilerden topladığı köle başına düşen 25 akçe vergiye ise "pencik resmi**" denirdi.**

Pencik resmi altında toplanan esirlerden önce erkek olanları ayrılırdı.

Sonra fiziksel durumlarına göre herhangi bir sakatlığı olmayan ve ileride Yeniçeri olması hedeflenenler "**pencik oğlanı**" olarak altı sınıfa alınır.

Pencik oğlanlarından eli yüzü ve karakteri düzgün olanlardan bazıları sarayda "ic oğlanı**" olarak alınarak saray eğitimine tabi tutulurlardı.**

Geriye kalanlar ise Anadolu'da belli Türk çiftçilerinin yanına verilerek Yeniçeri olmadan önce Türk ve İslam kültürünü öğrenirlerdi.

Acemi Ocağına asker alınmasının diğeri bir yolu da **Devşirme sistemidir.**

Genelde Rumeli'de Hristiyan tebaadan yapılan bu uygulamada öncelikle gönüllü olarak devşirmek istenenlerin çocukları alınır.

Tek erkek çocuğu olan ailelerden devşirme yapılmazdı.

8 yaş altı ve 20 yaş üstü devşirilemez.

Devşirme olarak alınan çocuğun köyü, kazası, sancağı, baba ve anasının isimleri, doğum tarihi, eşkali bir deftere yazılırdı.

En az üç, en fazla sekiz sene eğitilen çocuklar Acemi Ocağına gönderilirdi.

Acemi Ocağında dinî, ilmî ve askerî eğitimden geçirilen devşirmeler **“ çıkma” veya “ kapıya çıkma”** adıyla yeniçeri ocağına alınırlardı.

Yeniçeri Ocağı

I. Murad Dönemi'nde bizzat padişahın hizmetinde bulunacak daimî ve profesyonel bir ordu kuruldu (1362).

Yeniçeri Ocağı, barış zamanlarında Edirne'de ve saray çevresinde dururdu.

İstanbul'un fethinden sonra İstanbul'da iki yeniçeri kışlası yapıldı. (İstanbul'daki kışlalardan biri Şehzade Camisi civarında, diğeri Aksaray tarafındaydı.).

Yeniçeriler başlarına **börk** denilen özel bir serpuş giyer; **silah olarak da ok, yay, kılıç, hançer, balta; ateşli silahların yayılmasından sonra ise tüfek kullanırlardı.**

Yeniçeriler savaşta padişahın yanında ve merkezde savaşırlar, **üç ayda bir “ulufe” denilen maaş alırlar ve askerlikten başka bir işte çalışmazlardı.**

Yeniçeri Ocağının en büyük komutanı “Yeniçeri ağasıydı.

Yeniçeri ağası ocakla ilgili işleri görmek üzere **“Ağa Divanı”** adı verilen bir divan kurar ve ocakla ilgili davaları dinlerdi.

Gulam sistemi

Osmanlı Devleti'nin uygulamış olduğu devşirme sistemine benzer bir uygulama **önceki dönemlerde Abbasiler ve Selçuklular tarafından uygulanmıştı.**

“Gulam sistemi” adı verilen bu uygulamada, savaş esirleri arasından seçilenler ile bazı bölgelerden toplanan küçük yaştaki çocuklar, yeteneklerine göre yetiştirilecekleri **“gulamhane”** denilen merkezlere getirilirdi.

En önemli Gulam yetiştirme merkezi ise saraydı. Burada askerî konuların yanında yönetim ve protokol kuralları ile ilgili eğitim de verilirdi.

Gulamaların çoğunluğunu Türkler oluştururdu.

Halifenin veya Selçuklu sultanlarının özel muhafız ordusu olan Gulamlar aynı zamanda hükümdarlarla birlikte savaşa katılır ve olası ayaklanmaların bastırılmasında aktif rol oynarlardı.

Gulam sistemi ve Yeniçeri Ocağı

Osmanlı Devleti, yeniçeri olacak adayların belirlenmesi Gulam sistemine göre daha planlı bir şekilde yapıldı.

Öyle ki devşirilen çocukların her türlü özellikleri ve kişisel bilgilerini en ince ayrıntısına kadar devletin resmî kayıtlarına geçirildi.

Dönemin şartlarına göre profesyonel bir askerî yapıya kavuşturulan Yeniçeriler, Osmanlı merkezî devlet yapısını ve dolayısıyla da saltanatın devamlılığını güçlendirdi.

Osmanlı Devleti, Yeniçeriler sayesinde profesyonel ve daimî bir ordu kurdu.

Nitekim Yeniçeriler aldıkları eğitim ve disiplin sayesinde, dönemin Türk devletleri ile Avrupa ordularından askerî güç ve teşkilat açısından büyük ölçüde ayrıştı.

Osmanlı Devleti, aynı zamanda yeniçeriler sayesinde diğer Türk devletlerine ve Avrupa'ya karşı askerî ve siyasi üstünlük sağladı.

b) KAPIKULU SÜVARİLERİ

Kapıkulu süvarileri, merkez ordusunun en itibarlı atlı birlikleriydi.

İlk zamanlarda buraya nüfuzlu devlet adamlarının ve kumandanlarının çocukları alınırdı.

I. Murad Dönemi'nde Kapıkulu Süvarileri, devşirme sistemine dâhil olarak "sipahi" ve "silahtar" adıyla iki bölük şeklinde yeniden düzenlendi.

Daha sonraları **sağ ve sol ulufeciler ile sağ ve sol gariplerin** de ilavesiyle Kapıkulu süvari bölüklerinin sayısı altıya çıktı bu yüzden bunlara **"Altı Bölük"** de denildi.

Kapıkulu süvarileri, savaş ve seferlerde padişahı korur; padişahın silahlarını, Osmanlı sancağını ve hazinesini taşırlardı. Yeniçerilere göre daha itibarlı bir konuma sahiptilerdi.